

Tas ir stāsts par sievietēm, kuras savu profesionālo aicinājumu piepilda valsts drošības un aizsardzības struktūrās

Egita Terēze Jonāne

Šoreiz stāsts būs par sievietēm, kuras izvēlējušās strādāt valsts drošības un aizsardzības jomā. Vēl pagājušajā gadsimtā tās bija vīriešu prioritārās profesijas. Par sievišķīgo rūdījumu “Vietējai Latgales Avīzei” stāsta Valsts policijas Dienvidlatgales iecirkņa Izmeklēšanas nodaļas 3. grupas galvenā inspektore, majore Renāta Grigorjeva, Valsts robežsardzes Daugavpils pārvaldes kinoloģe un instruktore Irina Užule un Jaunsargu instruktore Alise Samsonoviča. Savu viedokli par sieviešu lomu militārajā dienestā pauda arī bijušais Nacionālo bruņoto spēku komandieris Raimonds Graube.

Policijas darbā sievietes un vīrieši ir līdzvērtīgi kolēģi

Renāta Grigorjeva Ruzskata, ka policijas darbā svarīga ir misijas apzīna palīdzēt cilvēkiem.

Tandēms ar suni

Irina ar mīluliem – dienesta suņiem Hagi un Berry.

Renāta Grigorjeva stāsta, ka par policisti kļuva nejauši. Mācoties Ilūkstes 2. vidusskolas 12. klasē, viņa izlasīja bukletus par studijām Latvijas Policijas akadēmijā. Renātai iepatikās gan tas, kas tur bija rakstīts, gan policijas darbinieku fotogrāfijas skaistos formāstērpos. «Toreiz es biju nolēmusi, ka kļūšu par matemātikas skolotāju, taču klases audzināšanas stundā mums izdalīja dažādu augstskolu bukletus, un tur bija arī Latvijas Policijas akadēmijas buklets. Apskatot to, nospriedu, ka tāds darbs varētu būt interesants un aizraujošs, un tāds formas tērps pietāvētu arī man. Lai gan konkurss bija liels (astoņi cilvēki uz vienu vietu), tomēr iestājos šajā akadēmijā. Toreiz iestājpārbaudījums izturēja daudz sieviešu, piemēram, manā grupā bija piecas kadetes. Tas bija 1999. gads, toreiz policista profesija bija ļoti prestiža. Studijas man patika, pirmos divus ar pusi gadus mācījos Policijas koledžā, pēc absolvēšanas ieguvu leitnantes dienesta pakāpi un uzsāku darbu Valsts policijas Daugavpils pilsētas un rajona policijas pārvaldē Kalkūnes policijas iecirknī, kas atradās Grīvā. Nostrādājot gadu izmeklētāja amatā, turpināju studijas Latvijas Policijas akadēmijā neklātienē un trīs ar pusi gadus ieguvu augstāko izglītību. Šobrīd saprotu, ka darbs policijā nav nejaušība, bet likumsakarība,» teica Renāta.

Renātas Grigorjevas darbu 2021. gadā novērtēja ar Kriminālpolicijas augstāko apbalvojumu Goda zīmi

Renāta ir strādājusi par pirmstiesas izmeklēšanas inspektori un Kriminālpolicijas nodaļas vecāko inspektori jau pieminētajā Kalkūnes iecirknī un Daugavpils iecirkņa Kriminālpolicijas nodaļas priekšnieka vietnieci, bet šobrīd viņa ir Dienvidlatgales iecirkņa Izmeklēšanas nodaļas 3. grupas galvenā inspektore, majore, vada izmeklētāju grupu.

Renāta ielūkojas notikumu elektroniskajā žurnālā, izpēta Reaģēšanas nodaļas inspektoru darbu (viņi uz notikuma vietu izbrauc pirmie), sniedz padomus – uzsākt vai neuzsākt krimināllietu, būs administratīvā lieta vai varbūt jāuzsāk resoriskā pārbaude. Ja ir ierosināta krimināllieta, Renāta uzdod izmeklēt lietu izmeklētājam, konsultē kolēģus. Tāpat Renāta veic izmeklētāju darba laika uzskaiti un citus administrēšanas pienākumus.

Viņa uzsvēra, ka jebkuras lietas izmeklēšanā liela nozīme ir komunikācijai ar cietušo pusi, lieciniekiem un noziedzīgo noziegumu izdarītājiem. «Darbs policijā vairojis manu pacietību, emocionālo stabilitāti, arī humora izjūtu, tāpat esmu kļuvusi zinošāka, prasmīgāka. Uzskatu, ka policijā jāstrādā izglītotiem cilvēkiem, tāpēc atbalstu augstākās izglītības programmas «Policijas darbs» u.c. ieviešanu un jaunās Iekšējās drošības akadēmijas atklāšanu jau šoruden,» atzina Renāta.

Kā Renāta novērojusi, Valsts policijā ikdienā sievietes un vīrieši nedala pienākumus, ka to darbu darīs sieviete, bet to – vīrietis, turklāt šodien neviens pienākumus vairs nešķiro sieviešu un vīriešu profesijās un pienākumos. Renāta pastāstīja: «Man bija jāizmeklē lietas, kur cietušā statusā bija bērni, un bija momenti, kad nobīra pāris asaras, bet pieļauju, ka vīrietis tajā brīdī varbūt neizrādītu savu emocionālo pārdzīvojumu. Policijas darbs pietāv sievietēm, jo mūsu jomā ir amati, kurus labprāt un biežāk uzņemas sievietes, piemēram, inspektora darbs prevencijas nodaļā, viņas rīko reidus, izglītojošus u.c. pasākumus skolās. Protams, vīrieši piedalās likumpārkāpēju aizturēšanas pasākumos, tāpat arī reaģēšanas nodaļā retāk strādā sievietes, jo, ierodoties notikuma vietā, nevar paredzēt šī notikuma tālāko gaitu, iesaistīto personu rīcību. Bet es uzskatu, ka policijas darbā sievietes un vīrieši ir līdzvērtīgi kolēģi.»

Vaicāju, kā Renāta piepilda savu brīvo laiku. Viņa atpūšas mājās ģimenes lokā kopā ar vīru (arī viņš līdz pēlnītai atpūtai strādāja policijā), dēlu (14 gadi), kurš sapņo par policista darbu, un meitu (8 gadi), šobrīd mākslu mīlošu.

Lai gan policijas darbs nav viegls, tomēr Renāta aicina jauniešus izvēlēties šo jomu, un izvēlēties ar misijas apzīni palīdzēt cilvēkiem, nevis ar vēlēšanos nopelnīt lielu naudu.

Irina Užule atbrauca uz sarunu ar diviem suņiem – Berry (deviņi gadi) un Hagi (pasē – Stripys Daemon Artemis, viņai ir viens gads un divi mēneši), kura rudenī kārtos eksāmenu, lai kļūtu jau par dienesta suni. «Kinologs un dienesta suns – tie ir kolēģi, draugi, ģimenes locekļi. Sunim ir vienalga, vai kinologs ir sieviete vai vīrietis, jo suns vēlas spēlēties un ēst. Un suns jūt cilvēka labo vai sliktu attieksmi. Bieži suņus salīdzinu ar bērniem, jo, ja cilvēks prot saprasties ar bērniem, tad viņš sapratīsies arī ar suni. Kinologs suni audzina, skolo jau kucēna vecumā, un pavadā ar suni tikpat daudz laika, cik ar bērnu. Dažreiz gan bērns, gan suns dara to, kas tev nepatīk, tomēr tu vari abiem paskaidrot, kāpēc nedrīkst tā darīt. Ja bērnam tu skaidro ar vārdiem, tad sunim vispirms ar žestiem un rotaļu, vēlāk ar mutiskām komandām un rotaļu, un suns par labu darbu saņem naški vai rotaļlietu. Suņa skološanā jāiegulda milzīgs darbs, pacietība, mīlestība,» teica Irina, palaizot suņus brīvā skrējienā.

Irina jau skolas gados (viņa mācījās Maļinovas pamatskolā) sapņoja par dienestu Nacionālajos bruņotajos spēkos. Viņa labi sportoja, turklāt laukos (viņa ir dzimusi Maļinovas pagastā) bija gūts liels fiziskais rūdījums. Tāpēc Irina ar draudzeni kārtoja eksāmenus militārajā akadēmijā, un toreiz Irina iestājās, bet draudzene – nē, tomēr Irina nolēma, ka viena pati neies studēt, tāpēc devās darba gaitās uz ārzemēm. Kad atgriezās mājās (tas bija 2010. gads), uzzināja, ka Rēzeknē var iegūt robežsarga profesiju. Irina devās uz Rēzekni un pēc gada jau deva kinoloģes zvērestu un saņēma diplomu.

«Man nepatīk staigāt kājām tāpat vien, tāpēc nolēmu, ka man būs suns un ka es būšu kinoloģe. Starp citu, ja es nebūtu kinoloģe, tad strādātu kādā zooloģiskajā dārzā, jo mīlu dzīvniekus. Pēc Valsts robežsardzes koledžas devos strādāt uz Piedruju ar suni. Toreiz par kinoloģiju runāja reti, bet šodien koledžā ir Kinoloģijas centrs, kuru apmeklē visi koledžas audzēkņi. Mēs viņiem rādām kucēnus, stāstām par kinologa ikdienu, un tā cili vēkam ir vieglāk izvēlēties, vai viņš grib vai negrib būt kinologs. Nu lūk, kad strādāju Piedrujā, nolēmu, ka mācīšos par vīrsnieku, bet tā kā studijas nedrīkst paturēt suni, tad es savējo atdevu citam kinologam. Bija asaras, jo arī savu pirmo suni loloju no divu mēnešu vecuma,» pastāstīja Irina.

Pēc diviem studiju gadiem Irina atgriezās robežsardzes dienestā jau kā vīrsniece, taču toreiz robežsardzības nodaļā nedrīkstēja apvienot vīrsnieka darbu ar kinologa pienākumiem (šodien normatīvie akti to atļauj). Tomēr komandieris ļāva Irinai apvienot instruktora un kinoloģes darbu, tāpēc viņa iegādājās Bari, apmācīja un atsāka strādāt par kinoloģi. Abas pabija arī misijā Bulgārijā, kur palīdzēja kolēģiem sargāt robežu.

Irina sadarbojas ar suņiem rotaļājoties

dienesta rūdījums

Irina šobrīd mācās strādāt tandēmā ar Holandes ganu suni Hagi, jo Berry ir devies pēlnītā atpūtā, un rudenī būs eksāmens, kuru jākārtō gan Hagi, gan Irinai. Pēc tam Irina atkal bieži dosies uz Latvijas robežu, kur – spīd saule vai līst lietus, ir diena vai nakts – ar mugursomu plecos un dienesta ieroci rokās (ekipējums sver vismaz 10 kg), un ar suni pavadā noies 10–15 km, lai nepieļautu robežpārkāpumus. Tā nav pastaiga augstapāpēju kūrpeš pa asfaltētu ielu, tomēr kinoloģs strādā dabā, elpo svaigu gaisu, priecājas par dažādiem gadalaikiem, uzsvēra Irina.

Dzīve paiet aizrautīgi, turpināja stāstījumu Irina, jo 24 stundas un septiņas dienas ir dienesta tandēmā ar suni, tāpat ir kopā būšana ar ģimeni – vīru, divām meitām. Ja arī ir brīvdiena, tomēr Irina iesēdina suņus mašīnā un dodas uz mežu, lai mācītu viņiem dzīt pēdas, sēdēt blakus un citas dienesta sunim svarīgas prasmes. Par katru apgūto prasmi kinologs «apbalvo» suni ar naški vai ļauj rotaļāties ar rotaļlietu. Suņiem ir arī savs raksturs, garastāvoklis, viņiem var nepatikt našķis vai laiks, un kinologam tas ir jāpieņem, viņš nedrīkst dusmoties vai bārties uz suni, viņam jāpielāgojas sunim, citādi suns, tāpat kā bērns, apvainosies un atteiksies pildīt tavus lūgumus.

Iestarpināšu, ka skrējienā ar suņiem Irina uztur arī savu fizisko formu, turklāt reizi gadā robežsargiem (arī kinologiem) ir jākārtō normatīvi (piemēram, jānoskrien viens kilometrs ar visu mūcīju).

Todien varēju vērot, kā Irina suņu brīvajā skrējienā mežā, dzīvniekiem nemanot, atkārtōja un nostiprināja to, ko suņi ir iemācījušies. Berry, lai arī nav vairs dienestā (kinologu suņu dienests ilgst astoņus – deviņus gadus), atcerējās visas komandas un saņēma suņa naški, bet Hagi šoreiz gribēja biežāk spēlēties ar rotaļlietu, aiznesdama to tālāk, lai neviens neatņemtu.

«Kinologi mācās no kolēģiem, atbalsta viens otru. Kinologs mācās arī no suņa, bet suns mācās no kinologa, abi esam draugi un kolēģi, saprotamies no pusvārda un ar ska-tienu. Kinologa profesija pietāv arī sievietei,» teica Irina un mudināja jauniets stāties Valsts robežsardzes koledžā.

Rast laiku balles kleitām un kūrpeš

Alise Samsonoviča Jaunsar-dzi dēvē par savu labāko darbvietu.

Alise Samsonoviča jau desmit gadu vecumā iesaistījās jaunsargos. «Toreiz jaunsargu instruktors Dzintars Patmalnieks atnāca uz Krāslavas pamatskolu un pastāstīja par jaun-sargu pulciņu. Es padomāju, ka nevarēšu apvienot to ar nodarbībām mūzikas skolā un bērnu un jauniešu centrā, bet jaunsargu instruktors vadīja sporta tūrisma pulciņu, kuru es apmeklēju, un viņš uzaicināja mani uz jaunsargu pulciņu. Es aizgāju, lai paskatītos, ko tur dara, un jau toreiz instruktors iesaistīja mani nodarbībā. Man iepatikās, nācu vēl un vēl, bet arvien retāk apmeklēju mūzikas skolu, jo nevarēju to apvienot ar jaunsargu apmācībām. Tā kā augu un rosījos diezgan puiciskā vidē, tad man bija viegli iesaistīties jaunsargos. Piedalījos nometnēs, pārgājienos, tas viss bija aizraujoši. Turklāt, uzģērbjot

Alise Samsonoviča jau desmit gadu vecumā iesaistījās jaunsargos. «Toreiz jaunsargu instruktors Dzintars Patmalnieks atnāca uz Krāslavas pamatskolu un pastāstīja par jaun-sargu pulciņu. Es padomāju, ka nevarēšu apvienot to ar nodarbībām mūzikas skolā un bērnu un jauniešu centrā, bet jaunsargu instruktors vadīja sporta tūrisma pulciņu, kuru es apmeklēju, un viņš uzaicināja mani uz jaunsargu pulciņu. Es aizgāju, lai paskatītos, ko tur dara, un jau toreiz instruktors iesaistīja mani nodarbībā. Man iepatikās, nācu vēl un vēl, bet arvien retāk apmeklēju mūzikas skolu, jo nevarēju to apvienot ar jaunsargu apmācībām. Tā kā augu un rosījos diezgan puiciskā vidē, tad man bija viegli iesaistīties jaunsargos. Piedalījos nometnēs, pārgājienos, tas viss bija aizraujoši. Turklāt, uzģērbjot

Eksperta viedoklis

Bijušais Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālis Raimonds Graube:

Raimonds Graube novērojis, ka sievietes armijā motive vīriešus pildīt savus pienākumus un pārvarēt grūtības

«Šobrīd diskusijas par obligāto karadienestu ir aktuā-lizējušas arī sievietes lomu bruņotajos spēkos, lai gan man šāda diskusija šķiet divaina. Mana pieredze ir tāda, ka ar-mijā nav tikai tie cilvēki, kas atrodas frontes ierakumos, armijā ir daudz tādu profesiju, kur svarīga nevis fiziskā gatavība, bet gan spēja domāt, plānot, analizēt, administrēt. Būdam komandieris, es nekad neesmu skatījies un vērtējis – to dara sieviete un to dara vīrietis, man bija sva-rīga cilvēka piemērotība amatam, pienākumiem un dar-bam. Ja sieviete spēj ar 30 kg smagu mugursomu doties pārgājienā, tad lai viņa dara to, bet ir arī tāds darbs, kur karavīram vairāk jāstrādā ar galvu. Latvijas Nacionālajos bruņotajos spēkos ne visi karavīri – gan sievietes, gan vī-rieši – tiek gatavoti frontes pirmajai līnijai, liela atbildība ir tiem, kas strādā štābos, nodrošina medicīnisko palīdzību, loģistiku utt.

Pastāstīšu piemēru, kā pirms astoņiem – deviņiem ga-diem viena mūsu artilērijas divizona vada komandiere

devās uz kaujas apmācību kursu ASV, taču tur neuzņēma sievietes. Es kā Nacionālo bruņoto spēku komandieris sa-zinājos ar militāro vadību, un mūsu leitnante varēja uzsākt mācības. Viņa tās pabeidza ar ļoti labiem rezultātiem, tur-klāt, pateicoties viņai, Amerikas Sauszemes spēki mainīja kaujas mācību noteikumus, atļaujot šajās mācībās pieda-līties arī armijā dienējošām sievietēm.

Zinu arī citus stāstus, kā grūtās mācībās karavīri pie-kūst, apšēžas un sāk domāt, kāpēc es šeit esmu (normālās mācībās šo jautājumu būs uzdevis ikkatrs karavīrs). Bet ja mācībās piedalās arī sievietes, kuras nes mugursomu un automātu pacietīgi un nesūdžoties, tad viņas motivē arī vīriešus pildīt savus pienākumus un pārvarēt grūtības.

Pēc kara Ukrainā arvien vairāk cilvēku stājas Nacio-nālajos bruņotajos spēkos un Zemessardzē, jo uzskata sevi par Latvijas valsts patriotiem, vēlas pildīt pilsonisko pie-nākumu sargāt Latviju. Patriotismam nav dzimuma, tas piemīt gan sievietēm, gan vīriešiem.»

Egītas Terēzes Jonānes un Alises Samsonovičas arhīva foto